

Ulzō āndaji Em. Štāler. Tuomiji A. Štāler.

Tuom adres: Jēlgavē, Annaš ielā, N:r 14.

Pikstōt sāl iz.

Āigakerrō "Livli" subsidōb "Akoteeminēn Heimoklubi" Helsinkis.

Detsembōr

Tuoi āigast

"Livliz" niž.

Kuodōn āigast tāgizpēdōn
Līvō rou jūr sātistō
Mīndō suomō yliz skūollist,
Sien laz sōnnō kāndagō.

Riek vol' lālam: veitō suotk-
tōt,
Kandlimi ja jūrlimi.
Se kyl minnōn iz ūo lālam,
Siest' ku pyva tye vol' jeds:
Pandōt vol' min ylzō votsōm
Līvliz' amas māilmas;
Kītōmōst vol' jega ydōn:
Līvli ūod ja selli vol.

Ama ežmōks leks ma Randō.
Sāl vol' līvliži vel kyl,
Ama Letmā vālikš kouti
Votsiz ylzō nēdi ma.
Siz ma kāliz yl' mier lādō
Kougiz Amerikō ka
Ja, kui vondzist, sāl ma līediz
Pyvtāud līvliži ve iend.

Jōvist mīnda vōtist vastō
Rāndas, Ameriks ja mūs.
Veitā līvliži ma līediz,
Kis min tubast ajist ulz.

Tye um lālam līvlist jūšō:
Āb sājid ne aru sug'
Amast siestō, mis ma sālō
Nānt pāl ydst yd rōkandōb.

Armōd līvlist, ma ju ammō
Kītōb tāddōn ydkōrdist,
Āz tēg tātō aru sādō,
Siz tēg siedo vōitō ka:
Jelamizōs ilmō tāmist
Jeddōpēdō āb sā sug.

Pierrō minnōn aimrouv'd jū-
rō

Sūomōz, Ēstiz lēmōst vol'
Kītōm, jēlebōd kui Rāndas,
U āb unnōt āma kiel?

Ja kui jōva mēi um nāntōn,
Ku ma nižōb līvlizist:
Rīgōs suggōnd sōbrad mādōn,
Vāntas līvōd entōn it.

Jōvist! Kītist sugud minnōn,
Li ja niž vel vāzzōmōt,

Ama kouti rāndalistōn:
Līvli ūod ja selli vol.

Pāgin' tienandikši kītōb
Mina pāppōn Erviō'n,
Nei iz kierdō Klūkōdmāggōn,
Pešlinkizōn, Vīgāmān,
Amadōn, kis abbō āndist,
Siz ku siedo vajag vol'
Tulbiz āigast tegiz tulgōd
Minnōn abbōl tye dō tiem.
Līam tye līb kievamst vindtōb,
Āz mēg jōudōd kubbō panm.

Jōva tiet.

Se vol' siz, ku kēzar August
pan' ama ilma rouz luggōm. Se
luggimi vol' ežmi ja sugiz
šiel āigal, Kyren Zīrias vālik-
siz. Amad leksta jega yks entš
syndiz kyllō entšta luggōm pan-
mō. Ka Jāzep, Galileast Natsaret
kylast, Jūdōmāl, leks Dāvid kyl-
lō Betlehemō, siestō, ku ta vol'
Dāvid kuodstō ja sugstō, laz
ta sēgō lugdōt Mariaks, entš
lōlatōt naizkōks, kis vol' lā-
lam. Ja ku ne sāl voltō, tul'
āiga, ku tāmmōn vol' syndtōmōst.
Tāmmōn syndiz ežmi puoga, kien-
ta ta vāndiz ārōnd sizzōl ja
pan' muoldō maggōm, siestō ku
yemājs iz ūo mūdō kūōžō.

Sāl iz jūšō voltō kāra āin-
tōd, kis ullōpēn entš kāridi
kāitsist.

Vān, siz tul' nānt jūrō Izand
engōl, Izand sieldōm pāistiz
nānt ymmar ja nāntōn vol' irm.

Āga engōl kītiz nāntōn: "Āl-
gōd kārtagōd, Vān, ma āndab tād-
dōn tietō yl' sūr rōm, missōst
amad rouz entš jagu sādō: Tād-
dōn tāmpō um syndōn Pāstaji,
kis um Kristus se Izand, Dāvid
kylas. Ja se um tādkōks: Tēg
līedat sje laps ārinž vāndtōt
ja muoldōs magats."

Ja sāl iz engōl jūšō vol'
touvō suoda vāg, kis kītiz ja
ouvtiz Jumalt nuttōs: "Ouv vol-
gō Jumalōn yllō ja rouvōn jō-
va mēl!"

Lūk. 2: 1-15.

Talšpyvad andōks.

"Līvōd sōbrad itstō Letmāl"

Rīgõs um sādõt tīet, ku 5. detsembõrs tämnāigast, Sūomõ valst 15. āigast pyvad pāl, Letmā ministõrd kabinet um andõn "Līvõd sõbrad Itõn Letmāl" Ls 540.- institütlist-līvlist pierast, mis "L. S. I. L." pakand sātõb institütlistõn kaddõ.

Sūr pägin tienandikši amdõn, kis at. äbtõnõd mād nūrõdõn jeddõpõdõn sādõ. Ama sūr tienandõks laz volgõ ministõrd kabinetõn, izkiz opatõks, ministõrõn izandõn A. Keniņs'õn.

Talšpyvad.
(Tulktõt.)

Talšpyvad-lapstpyvad!
Jumal međi ārmaztõb:
Ta entš ārmazt poigõ andõn
Murtõn tāma um yl' mād.

Talšpyvad - lapst pyvad!
Jēzus mādõn syndõn um.
Ta yl' mād lānd lālamt riekkõ,
Sīestõ paņist pāstõt ūom

Talšpyvad - lapst pyvad!
Pyva Vaim mā'n vonnõ tūob.
Jumal nēsi pyvsi arms'tiz
Međi vastõ vōttõ tāb.

B.

Kīnlist opatimi ja kazatimi.

Kīnlist at rouv, kis iga-niz at jellõnõd mūsti rousti izkiz. Sīepierast nānt opatimizõs ja kazatimizõs um pägin izkist.

Kīnlist opatimizõn ja kulturõn āb ūo religij (usk) alizt. Amad mõtkõd ja mojud at kīerdõt mālma jēlamiz pālõ. Peritye jēlami um kyl kuordõ, nei iz ka tieud, aga ama sīekõks jēlamizõn pūtõb pyvamt: āb ūo kuordõmt jēlamiz merkõ.

Ūmõgmād kazatimizõs pā aza um külīmi. Kīnlist jūsõ külīmi sāb pandõt vāggi tādõl. Ama kīnlist jēlamiz aliz ali um aim. Iza um vālikšiji yl' entš lapst, nāntõn um külõmõst izzõ ilmõ sōnnõ rōkandõmõt. Kīnlist opatiji Konfutsē kitõb: "Končs tād iza um jelsõ, sentš tāutõgõd tam tamist, pierrõ tam külõmõt jēlagõd tam tye tiegud pier-rõ." Mis aimsõ um iza, se valstõs um kēzar. Kīnlist kēzar sai pidõt entš külījid izaks. Skūollapstõn, kei kitõb kīnlist pandõks, um külõmõst ja ovytõmõt entš opatijidi nei iz kui izzõ. Jõva 2000 āigastõ jedsõ Kristust kīnlistõn voltõ izkist mā pāi-

kad skūolõd pierast. Aga 1000 āigastõ jedsõ Kristust volt ama kīnõmā kouti organizierdõt skūolõd. Opatõkst juondiz izkiz opatõks ministõr. Tāmmõn vol murtõmõt, laz yrđtõg rouvõ-kūlõm, laz vissõstõg vīz pā pandõkst: "Iza ja pūoga vailõ laz volgõ ārmazt, vānimist ja nānt külījid vailõ - tuoiž, vanad ja nūrõd vailõ - külīmi, mie ja naiz vailõ se, mis nānt kōrdan um vajag, sõbrad ja sugud vailõ - uskimi. Yd tuoiž pālõ.

Ne vīz pandõkst siz voltõ ka ama kīnlist kazatimiz aliz ali. Kazatimi 20 āigast vannit sārõ sai jagdõt kuolmõ jaggõ: kym āigast vannit sārõ polakõd sait kazatõt kuonnõ (sīdš panmõt tādõl, ku kīnlist yl' polakõd opatimiz murtizt jēmiņ āb ku yl' skutkid). Ta opiz õigiztõz rōkandõ, pānda tādõl, kus ta um ja mingi um āiga, jōvist ja knasšõ entšta piddõ ja külõ vanbistõn. Pierrõ 10. āigastõ yrgiz oppimi skūolsõ. Sālõ opatiji opatiz luggõm, kēratõm, rēkõm, mūzikõ ja lōlam. Yrdtiz ka pānda tādõl skūol kōrdapierrõ. 15 āigast vanad lapst entš oppimist skūosõ loptist. Set mingi āra leks oppõm yliz zkuolõ.

(Lopandõks mūreid.)

Kuordõ-sūo sīlmadmūdõ.
(Lopandõks.)

Lum tsekš, ārastiz lōbbõ paistliz ye amarõs, entš vāldad kārādõks, līndab madalist yl' sūo mõtsa pūol. Ku ta māb Al-likto āilõs, etab entšta tam pūolõ, līndab tāmmõn kaks kuolm kōrd ymmar, nūzõb siz ylzõ ja vōtab entš riekkõ tegiz tāgiz.

No, ni um ulandõks sīeldõ kultõb. Āb vōi vōlda jēmiņ kougõn.

Ebba nutab: "Sāl, sāl! Vān Siri pā vastõ tōvast!"

"Rūoikõm lādõ!" Nutab Pētõr. Ja tuodkõks. Sōvvõ ye marant touvõ vastõ nūzõb piņ pā nādõb. Kuodõn pystõ ylzõ, sū vāldin, ja voikõs külõb ullõm yl' sūo. Ādagõn sydamõdõks vanad rūoikõvõd periz joud jettõs.

"Ola, opp, Ola!"
"Olla!" Nutab Olaf. "Ta um jelsõ. Allik um tam jūsõ. Ta tīedab, ku mēg tulmõ."

"Nā, nā, mēg tulmõ. Kāndat vel veitõ. Yldin līmõ mēg sin jūsõ."

Ja ni ne rūoikõbõd, ku pi-ga taga jeng ieb vizzõ, pūolad verzõbõd. Mingist minutõd

pierrö ne ätö sääl. Ne akkõbõd Olafõn kädud jürõ.

Ta um sääl iz vizzõ kazzõn akatõks aigõ sizzõl saddõn ja ildin vajjõn, No vajjõs ta um pand ents byss pitkaliz ja piddõn sie jüs vizas. Vondzist um byss lend tyggõm sellist mätald pälõ, kis rāz vöibõd piddõ ja nei ta iz üo jemin ku käinalouk allist sänõ vajjõn. Pästõt, pästõt!

Siel aigal lekõb Alrik ents sõbran - lindõd pinõn ymmar, tämmõn um ülastiz-jõva mēl.

"Kit, Ola, u Siri ama sie aiga vol sin jüs?"

Nā, tātī, tämä äb üo mit-tõ silma pilkõ min jüstõ jara länd."

Janī talšpyvad ändõks.
(Tulktõt suomõ kielst)

Sürd lum kāpkõd sadist pim-dõst touvõstõ.

Jega yks rüoikiz. Talšpyvad voltõ jõva jüsõ. Ouvtõb tieg-kõks izand kändiz pägin pōnidi, joutõm nai kändiz käinals küzõ ouvdi. Tās leks nūr, brangõ neitst pinõ vediksõs. Vānkartõs kei jüobõn mēz, kien laiga riek vol vel ädõz.

Janī astiz lougõ sürs rouv buders. Tämmõn iz üo kuskõz rüoikõmõst. Jema ja sõzar voltõ rüoikõnõd ama päva, neka salliz. Perizõks ne voltõ klõksõnõd tuba uks vizzõ ja pannõd Janin nei kagin kõksõ pilmõ, kunts küzõ altõb palam. Ta vol yrgõn luggõ ytõ nīzõ, no-mõtkõd izt piltõ lug-gimiz jüsõ. Ta väggi tāz nādõ, mis vizzõ klõkstõt uks tagan um. Perizõks ta iz vōi jemin kuonnõ verrõ, ja leks ulzõ keñzlõm kyla kouti. Tämmõn vol väggi miel pierrõ vantlõ süriz büdõd läbiz. Mõtmõd päl ta vol tund yd vana müzik azad büdõ sür läb jeddõ.

Säl vol vijol. Neme kõgõn vantliz Janī küorātõt küozõ pandõt vana vijol pälõ, kien jüsõ tēd nägtiz, ku tam inda um 50.000 markõ. Jõvas kylgsõ voltõ kaks tädtõ, mis nägtistõ, kui vana ta vol.

"O! Äz ma säks nēdi õli vāldiz laskõ, mis se ents sizal vōidab!" smaggõ jēngiz Janī.

Aga ta sielõ tēdziz, ku se iz vōi kunagõd vōlda. Janī vol joutõm palkaliz püoga, ja vijol maksiz pägin radõ.

"Mis piski mēz vantlõb?" kyziz õl tam küoral. Janī kār-

giz ädagõn ymmar ja vantliz rökandijiz päl. Kyzziyi vol sie müzik azad kõpmie abli.

"U sinnõn um jõva mēl vijol pälõ?" "Nā," kitziz Janī.

"Knas um. U sa mõtlõd sie-da vostam?" mēz nagriz amast sydämõst. "Äb üo radõ," kitziz Janī. "Aga jema minnõn tōitiz vostõ minnõn talšpyvadõks vijol käd sada jedstõ." "U sa müoistad kiltõ?" "Müoistab. Ma opiz perimie püoga kädstõ. Ta kāb konservatorijs ja müoistab jõvist kiltõ."

"Ak nei", kitziz mēz ja leks büdõ, siest ku kaks naistpüolist tultõ kuodõn büdõ uks jür. Janī vantliz-lõb läk, ku ne büdõsõ votsist nüotidi.

"Ma ka kõrd vōstab nüotidi", mõtliz Janī, "ja müoistab kõrd nei jõvist kiltõ, kui ära set." Ta leks kuodaj.

Pakand säbõd ändõkst jagdõt ja ta säb jema tōitõt vijol.

Küzõ vol altõt palam. Sõzar ja jema jelistõ rüoikõs, jara murtõnõd küzõ ymmar. Küzõn ymmarkouti vol pōnidi. Janī etiz salliz nänt-päl silmad. Aga sellist, kus vōiks vōlda vijol sizzõl vāndtõt, ta iz nā.

"Kus set iza nei kogin jela-b?" vōikiz jema,

"Ta aga tegiz lib länd ents riekkõ", kitziz sõzar.

"Kylab tända jõdam vodlõ kuodaj", mõriksiz jema ja salliz püstiz kyndili silmsti.

Sõzar tuõi kaffõ löidad lāda päl. Miks pierast jema silmad voltõ kaizist? Miks ta kukiz jega kõrd, ku tuban jeds küliz samidi.

"U iza volks tegiz Sāmpa jür länd?" kyziz sõzar.

"Sieda ju ma kārtab", kitziz jema. Siz vol kültõb vōtmõd mēra tuban ediz uksõs.

"Iza tulab!" nutiz Janī.

"Kis se mü um ku iza," kitziz jema ja leks tuban jeddõ. Säl küliz rökkõ ja nagrimist ja pierrõ sieda vägižt rökkõ. "Sa tāzt salandõ!" kitziz iza viza yelkõks.

"Ma ärmakstiz Janī pierast, ma tāz tämmõn vijol vostõ, siest ku ta jõva müoistab kiltõ." Ne tultõ molmõd sizzõl. Iza vol jara jüobõn.

"Hoh, hei, sieda tül viži kitziz iza." Ma lēdziz kumuod süplõds kaks sada markõ ja leks votsõm mingiz glāz jüom-naigõ. Jema kitõb, ku ne vol lid vonnõd Janī vijol pierast ... Ma äb volks vōttõn, az ma

volks tieudõn".

Jarín tuultõ kýndõld silmõ.
"No, no, püoga, ala ni itk,
sür miez, ma iz tieda, ku sa
uod oppõn kiltõm".

Ne juoitõ kaffõ ilmõ sõnnõ
rõkandõs. Knassõ päististõ kuzõ
kýndõld.

"Jarín vol kiltõmõst Talš-
pyvad loul", kítiz jema verzi-
jiz ýelkõks.

"Ruja laz võtag, mikš ma
võtiz sie rá," kítiz iza kõi-
stõz. "Ma mõtliz, ku sa pra-
tud rádõ küoldõb, pierast, u
teiz mingiz seltsõn vastõ juo-
mist, aga mission pierast. Sínõ
sa juoksõd, kui jennõ set sa
sõitad."

Sõzar vavtliz tuliztis iza
päl ja leks vägiz tubast ul-
zõ. Jarí leks kuzõ tagan ja
vavtliz lõb lãb ulzõ.

"Kül ka, jema, ala ni vol
kõzzi, ku ma vol vînõ vosta-
mõs. Mõitõz ju äb uo minnõn
mingizi Talšpyvdi". Iza parí po-
til lãda pãl. "Sa opatõd vel
püoga ka juojiks." "Ni ju se
vînõ äb uo vissõ, aga ku vi-
nõ buodõd voltõ vizas..." Iza
juoi. "-se ju ka äb uo selli,
kui um vajag. Rãdõ volks vajag
jemin müzõ küozõ."

"Vînõ vostõb," kítiz jema.
"Ala sa tãs midad pägin rõ-
kand. Ma nägtõb, kis tãs um
izand," radliz vastõ iza.

Jema leks kõkõ. Sõzar vol
tund tegiz tubbõ ja leks Ja-
rí jür.

"Ma täpintiz perimie Kãrliz
kãdst vijol", ta kítiz vägiz,
"kilt midad, laz iza ka külõg!"

Jarí tygiz vijol vastõ lõu-
gõ. Ta kiltiz ezmõks Talšpyvad
loul. Siz ta ýrgiz kiltõ rou
lõlidi. Iza küldiz vägiz pã kã-
dud pãlõ tyggõn, jema vol tund
kõk uks pãl kazizi silmi pũ-
stõs. Mit ykš iz rõkand mit
ýdtõ sõnnõ, kunts Jarí kiltiz
rou loulõ "Sinda sydãmõst ma
ãrmãzõtõb". Ta kiltiz knassõ.

"Püoga sa uod mēstar", nutiz
iza, nüzõs pystõ. "Ja ma sür
juoji um juond sin vijol rá
jara." Jarí vol loptõn ja jema
vol tũnd tãm iza jürõ, laz
ta silastõg tãm pãdõ.

"U sa mädlõd siedã loulõ?"
kызiz jema iza kãdstõ. "Alma,
u sa võid minnõn jettõ?" kí-
tiz iza, akkõs jeman kãd jür.
"Ma um am perri ristõng mã
pãlõ".

"Se loul tuoi mĩelõ muiniži
aigdi".

"Ala rõkand ýl nãnt, sydã
äb kãndat."

"Kui äb õigist ma um sin
vastõ jellõn, kis jetist entš

kuod ja sugud min - ilma koufi
kējiz pierast. Sa uod jara vãz-
zõn sũrstõ tyestõ. Ja ma iz uo
õigi vastõ sinda ýl sin küli-
miz ja piẽntõ moijimiz".

"ãrmãst võtãb ýl mie võimiz,
kítiz jema.

"ãb, tãs midegõd um tuoistiz
tiemõst!" nutiz iza. "Tulgõd tã-
nõ, lapst, tæg uot jõva sũrd
kyl mindã aru sãdõ. Ma äb uo
vond jõva iza. Aga ma tãb ie-
dõ mõitizõks". Jarí ja Elli
voltõ vägiz tunnõd jema ja iza
kuorrõl.

"Ma tõitõs tõitãb tãs tãddõn
kũldsõ, ku ma jetãb ama juomiz
jara. Ma tãb iedõ ka vastõ
juomiz itõ itlizõks nei pakand
kui pakand ma set siedã võib.
Volgõ jara vandõt se va vîn.
Se äb tuod jemin min jelãmist
rikkõ."

Iza võtiz lãda pãld potil
ja valiz sie, mis sãl sizãl.
vol ulzõ.

"Jarí sãb vijol pierast rã-
dõ. Minnõn lĩb rãdõ, ku ma je-
tab juomiz jara!"

"Vi tõvãz, kui knassõ," nutiz
Jarí ja lekiz izãn ymmãr kãg-
gõl, "nei sũrdõ Talšpyvad ãndõkst
ma iz tuod mittõ. unsõ lũotõ!"

"U tæg -võitõ minnõn sie lã-
lam nei jettõ, mis ma tãddõn
um tiend?" kызiz iza.

"Tykkiz um jara undõt," kítiz
jema, "tienãndõks volgõ Jumãlõn,
ku ma um tegiz sinda lieudõn,
kiẽntã ma mõtliz volmõ jõva
kãddõn!"

Jarí võtiz vijol ja kiltiz,
muntõn ýnõz loulõs: "Pãistãgõd
Talšpyvad tãddõ!"

Hannes Kotka.

Priecĩgus Ziemas svētkus un
laimĩgu Jauno gadu visiem lĩvu
tautas labvēliem un draugiem!

Hauskaa Joulua ja onnelista
Uutta vuotta kaikille liivin
kansan ystävälle ja suosijoil-
le!

Rõõmsaid Jõulu pyhä ja õn-
neliku Uut aastat kõigile lii-
vi rahva sõbradele ja soovi-
kudele!

Riẽmziži Talšpyvdi ja von-
dzist õtõ ãigastõ amãd lĩv-
listõn ja lĩvõ rou sõbrãdõn
ja jõvam tējidõn!

Tãrmõb

"Lĩvliz" tuoim.